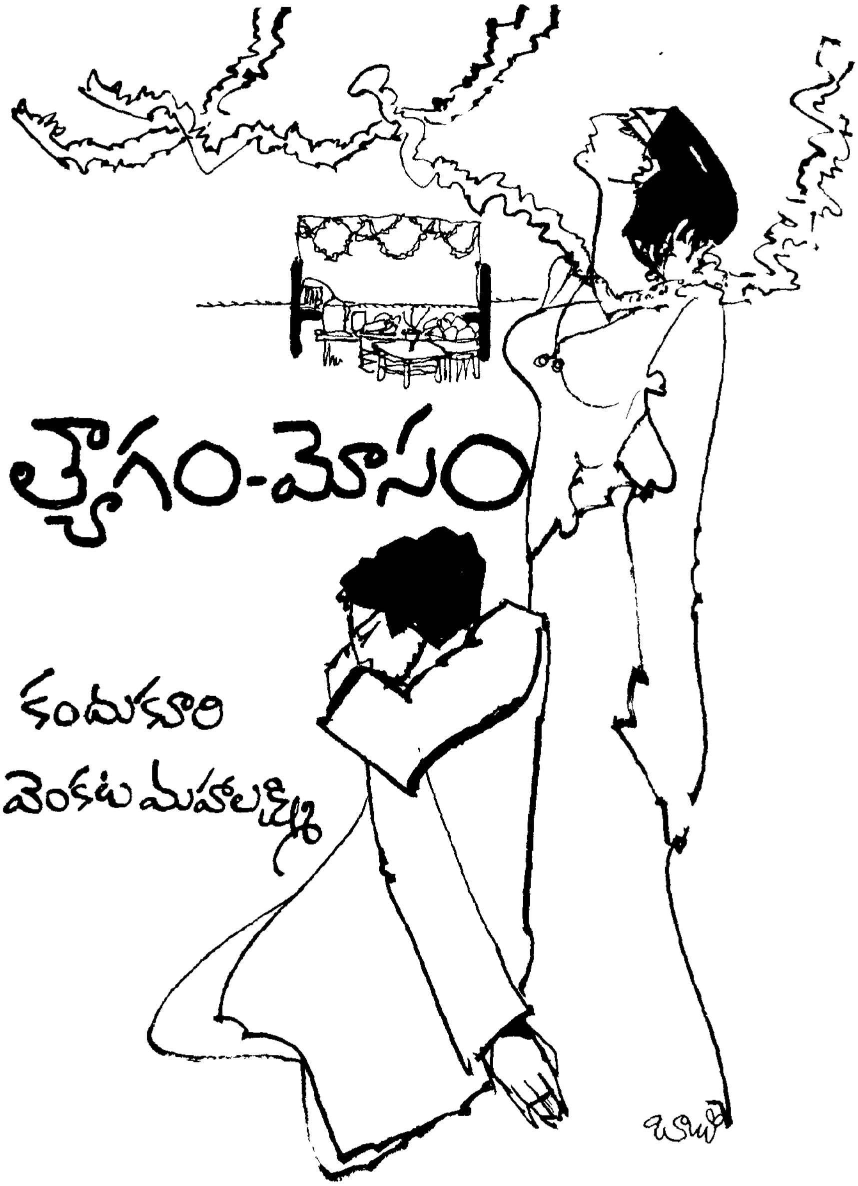

త్యాగం-మోసం

కందుకూరి వెంకట మహాలక్ష్మి

పార్వతి పెట్టె అడుగున వున్న ఆల్బమ్ తీసింది అది పార్వతి పెళ్లి ఆల్బమ్. పెళ్లినాడు తీసిన ఫొటోలు కొన్ని కలర్వి, కొన్ని మామూలువి మొట్టమొదటి పేజీలో పెళ్లయిన వెంటనే తనూ, భర్తా తీయించుకున్న ఫుల్ సైజు ఫొటో అంటించివుంది పెళ్లికూతురు ముస్తాబులో నిండు జరీచీరతో ఎంతో అందంగా వుంది తరువాత గౌరీ తపస్సుది తరువాత జీలకర్రా, బెల్లం పెట్టుకుంటోన్నది తరువాత మంగళ సూత్రధారణ, తలంబ్రాలవి. ఇలా అన్ని టైములో తీసిన ఫొటోలు అనేకం వున్నాయి ఆఖర్ని పార్వతీ, భర్త ఆనంద్ శోభనం గదిలో పాన్పుమీద కూర్చుండగా తీసిన ఫొటో. పాన్పు పూలమాలలతో అలంకరించివుంది ప్రక్క పేజీ తిప్పింది. ఖాళీ. ! ఆ ఖాళీ పేజీలాగే పార్వతి మనస్సుకూడా ఖాళీగానే వుండిపోయింది. ఒక్కసారిగా కన్నీళ్ళు ఉబికి బుగ్గలని తడిపేసాయి ఆ ఆల్బమ్లో ఆ తరువాత తమవి హనీమూన్ ఫొటోలు అంటించాలని, ఆ తరువాత చిన్నారి బాబుది, తరువాత చిన్నారి.. !!

కానీ పార్వతి జీవితంలో ఆ శోభనంనాటి రాత్రి ఫొటోతోటే జీవితంలోని ఆనంద ఘడియ అంతం అయింది ఆమె జీవితం మోడుబారిపోయింది అందరి జీవితాల్లోలాగ కాక, ఒక విచిత్రమైన మలుపు తిరిగింది. అందరి జీవితాల్లో తొలిరేయి మరుపురాని ముద్రలని వేస్తే, ఆమె జీవితంలో అగాధం ఎదురయింది అది దూకలేనిదయింది

బయట తలుపులు గడియపెట్టేరు సిగ్గుతో మొగ్గలా ముడుచుకుని కూర్చుంది తొలిరాత్రి గురించి ఎన్నో కధలు చదివింది సినిమాల్లో ఎన్నో దృశ్యాలని చూసింది. అవన్నీ గుర్తొచ్చి గుండెలు దడ దడ లాడసాగాయి. చెప్పలేని భయం తలెత్తి భర్తవైపు చూడలేకపోతోంది చదువుకునే రోజుల్లో ఎందరి విద్యార్థులతోటో కబుర్లు చెప్పేది కొన్ని, కొన్ని సందర్భాలలో వారి ప్రక్కన నిలబడేది కానీ ఎప్పుడూ ఇటువంటి అనుభూతి కలగలేదు. ఈ రోజు "భర్త" అనగానే చెప్పలేని గగుర్పాటు, ఉద్రేకం కలుగుతోంది. "ఈ రాత్రి ఎలాంటి అనుభూతుల్ని పొందుతానో? ఎలా ఎదుర్కోవాలి ?" అన్న ఊహాగానాల్లో తేలుతున్న తరుణంలోనే పార్వతి భర్త మంచం వద్ద కూర్చుని ఆమె మోకాళ్లవద్ద తలపెట్టి ఆమె రెండు చేతుల్ని తీసుకుని తన ముఖానికి అడ్డుపెట్టుకున్నాడు పార్వతి అరచేతులు వెచ్చగా తడవసాగాయి. పార్వతి ఖంగారుగా చేతులు తీసుకుని ఆనంద్ ముఖాన్ని పైకెత్తింది అతను ఏడుస్తున్నాడు. ఇంతసేపూ ఆమెలో కలిగిన అనుభూతులన్నీ ఒక్కసారిగా మాయ మయ్యాయి. ఖంగారుగా 'ఏమయిందండీ ?' అంది తనే ముందుగా.

"పార్వతీ ! నీకు చాలా అన్యాయం జరిగి పోయింది పార్వతీ !"

"ఏమయిందండీ ! ఏం అన్యాయం జరిగిం దిప్పుడు !?"

"పార్వతీ ! నీకు జరగరాని అన్యాయమే జరిగింది. నన్ను క్షమించు పార్వతీ !"

"నాకేం అర్థం కావటంలేదండీ ! చెప్పండీ అసలేం జరిగిందో !"

"పార్వతీ ! నేను నీకు భర్తగా అర్హుడిని కాను నేను నీతో కాపరం చెయ్యడానికి తగను. నేను నపుంసకుడిని. మగతనంలేని మగవాడిని" అంటూ ఏదో చెప్పుకుపోతున్నాడు.

అంతే — ఆమె చెవులు ఇంక అతను చెప్తున్న మిగతా విషయాలని విననివ్వడంలేదు "ఎంత ఘోరం, ఎంత అన్యాయం !" రక్తం కుతకుత ఉడకసాగింది 'మరి ఇంతదాకా తన్ని ఈ ఊబిలోకి లాగి వదిలెయ్యడంలో ఈ మహానీయుడి ఉద్దేశ్యం ? ముందు తెలీదా ? ఎందుకు పెళ్లి చేసుకుని నా జీవితాన్ని గంగపాలు చేసాడు ? కట్నకానుకలు అందుకోడానికేనా ఈ పెళ్లి చేసుకుంది ? ఏమిటీ నాటకం ?' ఆవేశం, ఏడుపూ, కోపం అన్నీ ఒకేసారి ముంచుకొచ్చాయి. నిస్పృహతో ఒక్కసారిగా మంచం మీదికి వాలిపోయింది

"పార్వతీ ! నన్ను క్షమించవా ? సిగ్గుచేత ఎవ్వరికీ చెప్పలేదు నా తల్లితండ్రులకి కూడా చెప్ప లేదు నీ జీవితాన్ని నాశనం చేసాననుకోకు నీ జీవితాన్ని చక్కదిద్దే బాధ్యత నాది — కొన్నాళ్ల నా పరువు కాపాడు" అని ఆమెని లేవతీసి చేతులు పట్టుకుని బ్రతిమాలాడు అంత దుఃఖంలోనూ అతన్ని చూడగానే జాలిముంచుకొచ్చింది తల ఊపి నెమ్మదిగా లేచి అతని నుంచి తప్పించుకుంది మంచానికి అతనో ప్రక్కగా, పార్వతి ఒక ప్రక్కగా పడుకున్నారు తొలిరాత్రి ఆనందానుభూతులు అందర్నీ నిద్రపోనివ్వకపోతే, పార్వతిని ఆవేదన నిద్ర పోనివ్వలేదు మంచానికి కట్టిన మల్లెలు వాడకుండా, నలక్కుండా పార్వతిని చూసి నవ్వేయి అంతే—తొలి రాత్రి అనుభవమే పార్వతి జీవితంలో ఈనాటివరకూ శాశ్వతంగా నిల్చిపోయింది ఏ ఉత్సాహంలేని పార్వతి ఏం హనీమూన్కి వెళ్తుంది ? బిడ్డల్ని ఎలా కంటుంది ?

పార్వతి ఆనంద్ బలవంతమీద బి ఏ పూర్తి చేసింది ఈమధ్యనే తన సిఫార్సుమీద ఒక మంచి కంపెనీలో ఆమెకి ఉద్యోగం వేయించాడు ఇద్దరూ

ఆఫీసుకెళ్ళి వచ్చేవాడు. ఇంట్లో భార్యగా అన్ని పన్లూ చేసుకునేది. నిరుత్సాహం చోటు చేసుకున్న ఆమె జీవితానికి ఉద్యోగం కాస్త ఉపశమనంగా వుంది. ఇంట్లో బరువెక్కిన గుండెలతో తన బాధ్యతలని నిర్వహించేది.

ఆ రోజు ఆనంద్, పార్వతి ఆఫీసునుంచి రాగానే కాఫీ తాగుతూ పార్వతిని పిల్చాడు. "పార్వతీ! ఇలారా—నీతో ఒక ముఖ్యమైన విషయం మాట్లాడాలి కూర్చో."

"ఏమిటండీ!"

"నీకు నావల్ల జరిగిన అన్యాయానికి న్యాయం చేకూర్చాలనుకుంటున్నాను పార్వతీ!"

పార్వతి మౌనాన్ని చూసి తిరిగి ఆనందే ప్రారంభించాడు —

"పార్వతీ! నువ్వు నాకు విడాకులు ఇచ్చేసి మళ్లీ వివాహం చేసుకో!"

వెన్నులో వెనకపాటుని కత్తితో పొడిచినట్లుగా ఒక్కసారి తలెత్తి బితుకు, బితుకుగా ఆనంద్ వైపు చూసింది.

"నిజం పార్వతీ! నీకు చాలా ఘోరమైన అన్యాయం చేశాను. మా తల్లిదండ్రుల కోసం ఇంత పాపాన్ని ఒడిగట్టుకున్నాను. ఇన్నాళ్లుగా నీవు పడ్డ ఆవేదన నాకు తెలుసు. ఇంక నిన్ను అలా చూడలేను. మనిద్దరం సమ్మతిస్తే విడాకులు తీసేసుకోవచ్చు. మా తల్లిదండ్రులు గతించారు. వారికోసం ఈ పాపాన్ని చేసాను నీ జీవితాన్ని చక్కటి పూలబాటగా మలచుకో. నందనవనం కావలసిన నీ జీవితం నావల్ల మోడుబారిపోయింది. పార్వతీ! ప్లీజ్ నీ అంగీకారాన్ని తెలిపితే లాయర్ని అడిగి కాగితం రాయించి తీసుకొస్తా."

ఈసారి జాలిగా అతనివంక చూసింది. "ఎంత నిర్మల హృదయం? ఎంత మంచితనం, ఎంత మంచి మనస్సు! సుగుణాలరాసి — పొగడదగ్గ మంచి లక్షణాలన్నీ ఆనంద్‌లోనే కూర్చి సృష్టించాడు ఆ భగవంతుడు. ఈ ఒక్క అంతరం లేకపోయి వుంటే తనెంత అదృష్టవంతురాలయ్యేది! తన జీవితం ఎంత మధురంగా వుండేది? ఇప్పుడు తనకి అన్నీ వున్నాయి. ఉండవలసినది లేదు. భర్తనుంచి జాలీ, సానుభూతితో కూడుకున్న ఆదరణ పొందుతోంది. తనకి కావలసింది అదేనా? కాదు! ఇన్ని స్వర్గసుఖాలు లేకపోయినా కావలసినది అతని అనురాగం, ఆప్యాయత, ప్రేమ — కానీ అవే తన జీవితానికి కొదవయ్యాయి ఎంత సౌమ్యుడు? అతని బాధని తొలినాడే అర్థం చేసుకుంది. అందుకే ఇంత చిత్రవధని గుండెల్లో దాచుకుని, ఎవ్వరితో చెప్పకుండా, ప్రపంచానికి భార్యాభర్తల్లా కనబర్చుకుంటోంది. ఎంతో ఆనందంగా కనపడుతూ, రాత్రుళ్లు ఒంటరిగా తన గదిలో గడియ వేసుకుని దిండుని కౌగిలించుకుని, తన దుఃఖాన్నంతా ఆ దిండుతో చెప్పుకుని, కన్నీటితో తడిపి, తన గుండె బరువుని దింపుకుని తేలికవుతోంది. "ఎన్నాళ్లిలా?" అన్న ప్రశ్న తన్ని వేదించకపోలేదు. కానీ ఈనాడు భర్త తన మనోవేదనకి ఇలాంటి పరిష్కారాన్ని చూపిస్తాడని మాత్రం ఊహించలేదు. తొలిరాత్రి అన్న మాటల పర్యవసానం ఇదేనా?

త్యాగం-మోసం

నిజానికి నేను ఆనంద్‌కి విడాకులు ఇవ్వగలనా? ఇచ్చి మరో వివాహం చేసుకోగలనా? ఇన్నాళ్లూ దాచిన ఈ నిజాన్ని ఒక్కసారిగా తెలియజేస్తే ఈ ప్రపంచం నమ్ముతుందా? ఇన్నాళ్లూ ప్రపంచాన్నే మభ్య పెట్టేలా మసులుకున్నాను! ఇప్పుడు ఏమని చెప్పాలి? ఆనంద్ ఏమవుతాడు?" ఆలోచనలు ఒకదాని తరువాత ఒకటి తరుముకొస్తున్నాయి. జాలి, దయ నిండుకున్న గుండె బరువెక్కింది. మౌనంగా లేచి నిల్చుంది.

ఆమెని అర్థం చేసుకున్నట్లు ఆనంద్ "నెమ్మదిగా ఆలోచించి వారం, పదిరోజులలో నీ నిర్ణయాన్ని చెప్పు పార్వతీ! తొందరేం లేదు" అన్నాడు.

తలూపి లోపలికి వెళ్లిపోయింది. ఆలోచనలతో బుర్ర వేడెక్కిపోతోంది. ఎటూ నిర్ణయించలేక పోతోంది. ఇటువంటప్పుడు సలహాలిచ్చే దిక్కుకూడా లేదు. అంతులేని ఆలోచనలతో రోజులు గడుస్తున్నాయి... కొస్తోంది. వారం గడిచింది. "ఆనంద్ మళ్లీ

మతం - పరహితం

మతం
అంటే పరహితం!
అది అంతర్గతం!
అదే కావాలి అందరి కవగతం!

అంతరాలు పొంతం కావాలి అంతం!
అలా దీక్షవూనాలి మనం అనవరతం!
మనుషులు, మనసులు కావాలి మమతల పూరితం!
మతములు ఏకత్వంతో సాగాలి ముందుకు సతతం!

ఎవరి మతం వారికి పవిత్రం, పూజితం!
పరమ గౌరవప్రదం ప్రతివారికి పరమతం!
ఎల్లరదీ ఒకే మతం, సమానత్వం!
మానవత్వం, అదే మన మతం!

— బొర్రా పాండురంగశాస్త్రి

అడిగితే ఏం చెప్పాలి?" అన్నది తేల్చుకోలేకపోతోంది. మనస్సు అల్లకల్లోలంగా సముద్రంలో పెనుతుఫానులా వుంది. "ఏం చెప్పను? ఏం చెప్పాలి?" అన్న ప్రశ్న వేధిస్తోంది. "నాలాంటి దానికి ఏ రోగమూ రాదేం? ఏ గుండెజబ్బో వచ్చి గుండె ఆగిపోకూడదూ? తనలాంటి నిష్ప్రయోజనకరమైన జీవి ఎందుకు బతకాలి? బతికి ఎవరి నుద్ధరించాలి? నాలాంటి వారికి చావురాదు. అది కూడా వరం వంటిదే!" ఆవేదనతో, ఆలోచనలతో తల తిరిగిపోతోంది. తలపోటు వచ్చేస్తోంది. ఏ పనీ చేయబుద్ధి కావటం లేదు. లేచి కాగితాలన్నీ పెట్టేసి ఆఫీసర్‌తో చెప్పి ఇంటికి బయలుదేరింది. భారంగా అడుగులు వేసుకుంటూ బస్సుస్టాండు వైపుకి నడిచింది.

ఆలోచనలతో బరువెక్కిన పార్వతి శరీరంపైని ఎవరిదో చల్లని చెయ్యి పడింది. వెనుదిరిగి చూసింది. హేమ!! ఆశ్చర్యానికి అంతులేదు. ఏనాడో కోల్పోయిన దరహాస రేఖలు పార్వతి ముఖాన్న మళ్లీ అలుముకున్నాయి. "హేమా!" అంటూ కౌగిలించుకుంది. "పారూ!" అంటూ ఆమెని హత్తుకుపోయింది. అది బస్‌స్టాండు అన్న దృష్టే లేదు వారిద్దరికీ. స్నేహం, అందునా చిన్ననాటి స్నేహం అంత మధురమైనది. ఇద్దరూ ఆనందంలో మునిగిపోయారు. "ఏం మాట్లాడా"లన్నది మర్చిపోయి అలా నిల్చుండిపోయారు ఇద్దరి కళ్ళల్లో నీళ్ళు ఉబికివచ్చాయి. చుట్టూ జనం తమనే పరికిస్తున్నారన్న విషయాన్నే వాళ్లు గమనించటం లేదు. కొద్ది క్షణాల తరువాత తేరుకుని "పారూ! మా ఇంటికి రావే ఇక్కడికి దగ్గరే" అంటూ మరో మాట వినకుండా పార్వతిని లాక్కెళ్లింది.

తన్ని డ్రాయింగ్ రూమ్‌లో కూర్చోబెట్టి లోపలికి వెళ్లింది. చిన్న పోర్షన్. చక్కగా నీట్‌గా సర్దుకుంది.

పార్వతీ, హేమా ఇంటర్‌దాకా కలిసి చదువుకున్నారు. ఆర్థిక ఇబ్బందులవల్ల హేమ అంతటితో చదువు ఆపేసి టైపూ, షార్టుహేండూ నేర్చుకుని స్టెనోగా చేరింది. హేమ కుటుంబానికి పెద్ద కూతురవడంవల్ల సంసార బాధ్యతని నెత్తిన వేసుకుని తండ్రికి తన చేయూతనిచ్చింది.

పార్వతి బి. ఏ. లో చేరింది. హేమా, పార్వతీ అప్పుడప్పుడు కలుసుకుంటూనేవున్నారు. పార్వతీ, హేమాల స్నేహం విడలేని బంధం. హేమకి పార్వతి వద్ద దాపరికం లేదు. తల్లిదండ్రులకి చెప్పుకోలేని కష్టసుఖాలని కూడా పార్వతికి చెప్పి ఉపశమనం పొందేది.

ఈ మధ్యకాలంలో అనేక మార్పులు జరిగాయి పార్వతి తండ్రిని నేపాల్ డెప్యుటేషన్‌మీద పంపారు పార్వతిది బి. ఏ. పోయింది. అంతటితో చదువు ఆపేసి తండ్రితో నేపాల్ వెళ్లిపోయింది. నేపాల్ వెళ్లిన తరువాత తరుచూ పార్వతీ, హేమా ఉత్తరాలు రాసుకునేవారు. నెమ్మ నెమ్మదిగా హేమ వద్దనుంచి ఉత్తరాలు రావడం ఆగిపోయాయి.

కాలచక్రం గిర్రున్న కొన్నేళ్లపాటు తన కాలాన్ని తిప్పేసింది. అందులో ఎందరి జీవితాల్లోనో మంచి, చెడ్డలు మిళితమయ్యాయి. కొందరి జీవితాల్లో అంతామంచే, కొందరి జీవితాల్లో అంతా చెడే మరి కొందరిలో మంచితో ప్రారంభమయిన పయనం చెడుతో నిలుస్తే—మరి కొందరి జీవితాల్లో చెడుతో ప్రారంభమయినా సుఖాంతం అవుతుంది. ఆఖరివారే అందరిలోకి ధన్యులు. సుఖాంతం కాగానే చెడునంతా మర్చిపోతారు. దుఃఖాంతమయిన వారి జీవితాల్లోని తొలినాటి మధురానుభూతుల కూడా తియ్య, తియ్యగా బాధిస్తాయి.

ట్రేలో కాఫీ, టిఫిన్‌లతో గదిలోకి ప్రవేశించిన హేమ "ఏమిటే ఆలోచిస్తున్నావు? నా గురించేనా?" అంది నవ్వుతూ. హేమలో ఇదివరకటి నిరుత్సాహం లేదు. చాలా హుషారుగా వుంది. ఇంకా పెళ్లయినట్లు లేదు. అయినా ఆనందమంతా తనదే అన్నట్లుగా వున్నాయి ఆమె మాటలు. కాఫీ, టిఫిన్‌లు కాగానే బైటనేవున్న తోటలో రెండు కుర్చీలు వేసింది. హేమ గురించి ఈ మూడు, నాలుగేళ్ల మధ్య కాలంలోని విషయాలని తెలుసుకోవాలని పార్వతి ఉబలాట పడుతోందనేకంటే, హేమ తన గురించి పార్వతికి చెప్పాలని ఎక్కువగా ఉవ్విళ్లూరుతూ లాగుకొందిఎడం సహజం.

"పార్వతీ! నీ కెన్నో విషయాలు చెప్పాలే

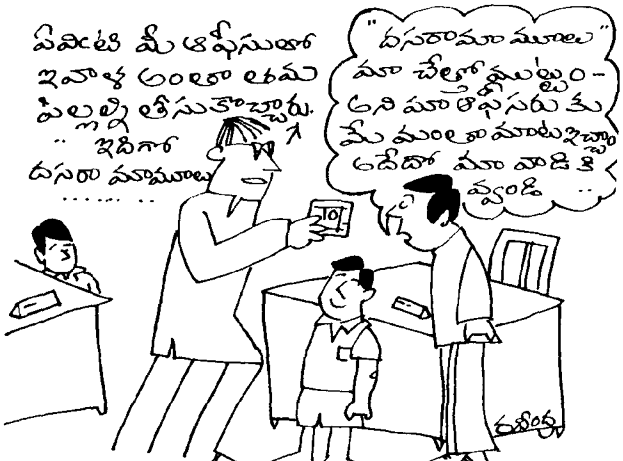

త్యాగం–మోసం

నిజంగా ఎంత ఆనందకరమైన విషయమో నీకు చెప్తే, నా అదృష్టాన్ని పొగడకుండా వుండలేవని నాకు తెలుసు. ఇంటర్‌తో చదువు ఆపేసి స్టెనోగా చేరేను కదా? నేను పనిచేసే మా ఆఫీసుకి మా ఆఫీసర్‌గారి కొడుకు తరుచూ తండ్రికోసం వచ్చేవాడు. అతని కళ్ళు ఎప్పుడూ నన్నే గుచ్చి గుచ్చి చూసేవి. సిగ్గుతో తలొంచుకునేదాన్ని. ఒకరోజు బస్‌స్టాండులో నేను నిలబడ్డాను. అతను నా ప్రక్కన వచ్చి నిలబడ్డాడు. మాటలు కలిపాడు. అలా తరుచూ వచ్చి కలిసేవాడు. ఒకనాడు నన్ను ప్రేమిస్తున్నానని చెప్పేడు. నేను నా స్థితి గతులు, నా బాధ్యతల్ని వివరించి చెప్పాను. దానికి అతను "నాకు కావలసింది మీరుగానీ మీ ఐశ్వర్యం, సంపద కాదు. నేను ఆధునిక భావాలు గలవాడిని. అలాంటివాటిని పట్టించుకో"నని చెప్పాడు. ఆనాటి లగాయతూ తరుచూ ఇద్దరం కలుసుకునేవాళ్ళం. అతను ఎమ్. ఎస్సీ. అయ్యాకా ఉద్యోగంలో చేరతానని, తరువాత నన్ను పెళ్ళి చేసుకుంటానని మాటిచ్చాడు. కొన్నాళ్ళ తరువాత అతను చదువురీత్యా వేరే వూరు వెళ్ళేడు. కానీ తరుచూ ఉత్తరాలు రాసేవాడు. మా బాస్‌కి మెడ్రాస్ బదిలీ అయింది. ఆ తరువాత మళ్ళీ నేను అతన్ని కలవలేదు ఒకసారి అతని దగ్గరనుంచి ఒక ఉత్తరం వచ్చింది. అందులోని సారాంశమేమిటంటే "హేమా! నా తల్లితండ్రులు నా భావాలకి విరుద్ధంగా వున్నారు పెద్దింటి పిల్లని కోడలిగా, పెద్ద కట్నం, సారె, చీరలతో తెచ్చుకోవాలని కోరుతున్నారని తెలిసింది. అందుకు వారు తెచ్చే సంబంధాలని చూడకుండా పి. హెచ్ డి. చేసేవరకూ పెళ్ళి చేసుకోనని తప్పించుకుంటున్నాను. అటు కన్నవారిని ధిక్కరించలేను. ఇంకా నా చదువు నడిమధ్యలో వుంది కదా? ఇటు ప్రేమించిన నిన్ను వదులుకోలేను. పి. హెచ్. డి. అయ్యేనాటికి నేను స్వతంత్రుడిని అవుతాను నిన్నే తప్పక నా భార్యగా తెచ్చుకుంటాను. అంతదాకా నాకోసం వేచివుండమని కోరుతున్నాను" అని వ్రాశాడు.

పార్వతీ! మనం అనుకున్నవి అన్నీ జరగవు. కని, పెంచి, విద్యాబుద్ధులు గరిపిన తల్లితండ్రుల్ని ఎదిరించి నన్ను చేసుకుంటే ఏం సుఖపడతాడు? అందుకు ఇవే మాటల్ని హితబోధ రూపంలో అతనికి వ్రాశాను. అందులో అతని తప్పేముంది? పరిస్థితులకి అతనూ తలొగ్గాలి కదా? అనుకున్నా— కానీ ఉత్తరం పోస్టు చేశాకా అతన్ని క్షమించలేక పోయాను. ఇది ప్రతీ పురుషుడూ ఆడే నాటకం లాంటిదే కాదుకదా? అని అనుకున్నాను. ద్వేషంతో ఛీత్కరించుకున్నాను. మళ్ళీ అతనికి ఉత్తరం రాయలేదు. ఈ వూరు బదిలీ చేయించుకున్నాను.

మా సంసార బాధ్యతలన్నీ నామీదే వుండడంతో బరువుగా ఆ బండిని లాగేదాన్ని. కొన్నాళ్ళకి నాన్నగారు పోయారు! తమ్ముడు బి.కాం. పాసయి బ్యాంకి ఉద్యోగంలో చేరాడు. చెల్లాయి కూడా బి.ఏ చదివి పెళ్ళి చేసుకుంది. ఇంక అమ్మ, నేనూ మిగిలాం. అమ్మ అప్పుడప్పుడు నన్ను పెళ్ళి చేసుకోమనేది. నా మనస్సులోని ఆవేదన ఆమెకి చెప్పలేను. మరొకర్ని భర్తగా అంతకంటే స్వీకరించలేను. నా మనస్సు ఏనాడో అతనికి అంకితమయి పోయింది. కాలాన్ని ఇలా దొర్లిస్తున్నా. అమ్మ తమ్ముడి దగ్గర వుంటోంది. నా జీవితమింక ఇంతే అనుకున్నాను. కానీ విచిత్రమైన మలుపుతో ఒక్కోసారి చీకటిలోంచి వెలుగులోకివస్తారు కొందరు. నా జీవితంలో కూడా అలాంటి మెరుపే మెరిసింది పారూ! మోడనుకున్న నా జీవిత మాను చిగురించింది. త్వరలో పువ్వులు పూస్తుంది; తరువాత కాయలు కాస్తుంది" అంది ఎంతో ఉల్లాసంగా.

మళ్ళీ నేను ఏమిటని అడిగేలోగానే హేమ ప్రారంభించింది. "మొన్న బజారులో అనుకోకుండా మా బాస్ కొడుకు అంటే నా ప్రియాతి ప్రియుడు కనపడ్డాడు. ఒక్కసారిగా ఇద్దరం ఒకరి నొకరం చూసుకున్నాం. కలా, నిజమా? అనుకున్నా. ఆనందం పట్టలేక ఏడ్చేశాను. కానీ అంతలోనే తమాయించుకుని, అతని ప్రస్తుత పరిస్థితులేమిటో? ఎందరి బిడ్డల తండ్రో? భార్యా, బిడ్డలతో నన్ను మర్చిపోయి ఆనందంగా వున్న అతను మళ్ళీ ఎందుకిలా ఎదురయ్యాడు దేముడా?" అని నాలో నేనే అనుకున్నాను.

ఇంతలోనే "హేమా! అలా పార్కులోకి వెళ్దాం అభ్యంతరమా?" అన్నాడు. మౌనంగా అతన్ని అనుసరించాను. అతను తన గురించి చెప్పడం ప్రారంభించాడు. "ఎమ్.ఎస్సి. తరువాత పి. హెచ్ డి. చేసే వంకతో పెళ్ళి తప్పించుకున్నాను. తరువాత మరికొన్నాళ్ళు ఉద్యోగం దొరికేదాకా చేసుకోనని తప్పించుకున్నాను. ఈ మధ్య కాలంలో నా తల్లీ, తండ్రీ మరణించారు. ఆ తరువాత నీకోసం ఎన్నో జాగాలు గాలించాను. నీ జాడ తెలీక పోవడంతో నేను బ్రహ్మచారిగానే వున్నా"నని చెప్పగానే నా దురాలోచనలకి నన్ను నేనే తిట్టుకున్నాను. నేనూ అతనికోసం అవివాహితగానే వున్నట్టు తెలిపాను. త్వరలోనే అతను, నేను పెళ్ళి చేసుకోబోతున్నామే! చూడు పార్వతీ! నాలాంటి ఒక దురదృష్టవంతురాలికి, చీకటినే తప్ప వెలుగుని చూడననుకున్నదానికి ఇలాంటి అదృష్టమైన మలుపు తిరుగుతుందని అనుకున్నావా? ఒసే పారూ! మా పెళ్ళికి తప్పక రావాలే. ఆఫ్‌కోర్సు రిజిస్టర్ మేరేజ్ అనుకో. అన్నట్టు నీకు గుర్తుందా? చిన్నప్పుడు అనుకునేవాళ్ళం నా శోభనం రాత్రి ముస్తాబు నువ్వు, నీ శోభనం రాత్రి ముస్తాబు నేనూ చెయ్యాలని! నాకా అదృష్టం పట్టలేదనుకో — నీకు పట్టింది. మరి నీచేత ముస్తాబు చేయించుకోవడం నాదీ అదృష్టమేగా? మరి ఎంత చక్కగా ముస్తాబు చేస్తావో? మావారు నన్ను పొగిడితే "మా పారూ అలంకరించిం"దని చెప్పాలి. అన్నట్టు చూడు నా తెలివి! నా ప్రియుని ఫోటో చూపించనేలేదు." అంటూ తూనీగలా లోపలికెళ్ళి ఓ ఆల్‌బమ్ తెచ్చింది. కొత్త ఆల్‌బమ్ మొదటి పేజీ తియ్యగానే ఫుల్‌సూట్‌లో వున్న నిండైన విగ్రహం హేమ ప్రియునిది. ఆ ఫోటో పార్వతిని కదిల్చివేసింది. హేమ అదృష్టాన్ని పైకి పొగడలేకపోయింది. కానీ హేమ పార్వతిని గమనించే స్థితిలో లేదు "ఒసే పారూ! ఈ ఆల్‌బమ్ కాబోయే మా శ్రీవారి ఫోటోతో ప్రారంభమయిందే! త్వరలో మా ఇద్దరి ఫోటోలు, ఆ తరువాత హనీమూన్‌లో మా జ్ఞాపకాలు, ఆ పైని మా ప్రేమ పంట ప్రతిఫలం. అందుకే మా కాబోయే శ్రీవారి ఫోటో కొత్త ఆల్‌బమ్ కొని అంటించా" అంది ఆల్‌బమ్‌ని జాగ్రత్తగా పెట్టెలో పెడుతూ.

"హేమా వస్తానే! చాలా చీకటి పడింది" అని లేచింది. "ఏమే పార్వతీ! నీ గురించి ఏమీ చెప్పలేదే?"

"ఏముందే! పెళ్ళి చేసుకున్నా, ఏ లోటూలేదు పిల్లలులేరు. కాలక్షేపానికి ఉద్యోగం చేస్తున్నా

అంతకంటే గొప్ప విశేషాలేం లేవు. మళ్లీ నేనే వస్తాను'' అంటూ బయలుదేరింది.

కొందరి జీవితాల్లో తీపి, తరువాత చేదు. మరికొందరి జీవితాల్లో ముందు చేదు, తరువాత తీపి. "హేమకీ నాకూ ఎంత తేడా? లేనింటిలో పుట్టినా అదృష్టాన్నంతా తన పరం చేసుకుంటోంది. తను పెద్దింట్లో పుట్టింది అదృష్టమంతా తనదే అని అనుకుంది. చివరికి ఈదలేని సముద్రంలో పడిపోయా.''

హాల్లో ఆనంద్ కూర్చుని పేపరు చూసుకుంటున్నాడు. త్వర, త్వరగా వెళ్లి వంట వండింది. అన్నం తింటున్న ఆనంద్ "పార్వతీ! నీ నిర్ణయమేమిటి ?'' అన్నాడు. "లాయర్‌చేత రాయించుకు రండి'' అంది ముభావంగా

మర్నాడే ఆనంద్ లాయర్‌తో సహా ప్రత్యక్షమవడం పార్వతికి కొంచెం ఆశ్చర్యాన్నే కలిగించింది. నిన్నటి మాటల్ని ఇంత త్వరగా ఆచరణలో పెడతాడని అనుకోలేదు. లాయరు ఆమె ఎదురుగా వ్రాసిన కాగితంపై సంతకం పెట్టేసింది. లాయర్ వెళ్లిపోయాడు.

పార్వతి స్నానానికని టవల్ తీసుకుని బాత్‌రూమ్‌వైపు వెళ్లింది. నిజానికి తను వెళ్లింది స్నానానికి కాదు ఆమె గుండెల్లోని బరువు దింపుకోడానికి. కళ్లల్లోంచే పొంగి వచ్చే వరద నీటికివున్న గట్లని చాటుగా తెంపెయ్యడానికి. మనస్సు తీరా ఏడ్చింది "ఈ ఇంటితో నాకు ఋణం తీరిపోయింది. నాకూ, నా భర్తకీ ఇక ఎటువంటి సంబంధంలేదు. నేను ఇప్పుడు భర్తని విడిచిన ఆడదాన్ని. ఇది ఒక వింత వార్త. ఇరుగు, పొరుగులకి కొన్నాళ్లు తన కథా కాలక్షేపంగా వుంటుంది. నేను చేసినది తప్పా? ఒప్పా? అని మనస్సుని ప్రశ్నిస్తే మనస్సు ఏమీ సమాధానం చెప్పటంలేదు. అయిపోయింది ఇంక ప్రయోజనం లేదు'' అనుకుంది.

మర్నాడు ఆదివారం పార్వతి బట్టలు ఓ పెట్టెలో సర్దుకుని ఆ ఇంటికి వీడ్కోలు చెప్పడానికి లేచింది ఆనంద్ ఓ బేగ్ తెచ్చి పార్వతికి ఇచ్చాడు. అందులో ఓ చెక్కుబుక్కు, పాస్‌బుక్కు వున్నాయి. పదివేల రూపాయలు సేవింగ్సులో తన పేర వేశాడు అదికాక పాతికేసి వేల రూపాయలవి మూడు డిపాజిట్లు వున్నాయి. "ఇన్నాళ్లూ నేను చేసిన చాకిరీకి ప్రతిఫలమా ?'' అనుకుని ఆ సంచీని బల్లపైనే పెట్టేసింది. పెట్టె తీసుకుని బరువుగా కదిలింది. ఆనంద్ వైపు చూడలేదు. అతనూ తలొంచుకున్నాడు. చెప్పాలన్నా ఏముంది ? ? దుఃఖంతో నిండిన గుండెల్ని మోసుకెళ్తోంది ఆటో స్టార్టయింది అంతే! ఇద్దరిమధ్యా వున్న బంధాన్ని పూర్తిగా తెంపేసిందా ఆటో. ఆటో వేగంతోపాటు పార్వతి బుర్రలోని ఆలోచనల వేగం పోటీ పడుతోంది. "నేను మళ్లీ పెళ్లాడగలనా ? హేమ తనని ప్రేమించిన ప్రియుడు పెళ్లాడకపోతే అతనికోసం జీవితాంతం అలాగే వుండిపోతానంది. మరి పెళ్లాడిన తను భర్తని వదిలేసినా మరొకరిని పెళ్లాడగలదా ? ఒకవేళ మళ్లీ ఆనంద్ వచ్చి "పార్వతీ! ఏదో పొరపాటు చేశాను. నువ్వు లేందే బ్రతకలేను, వచ్చెయ్యి'' అంటే ఏం చెయ్యాలి.

వెళ్లిపోతానా? అంటే? భార్యాభర్తల మధ్య వుండవలసిన సౌఖ్యం లేకపోయినా భర్త దగ్గరే వుండి కాపరం చెయ్యాలని స్త్రీ కోరుతుందన్నమాట.'' ఆటోడ్రైవర్ బ్రేక్ వెయ్యడంతో పార్వతికూడా తన ఆలోచనలకి బ్రేక్ వేసి, నెమ్మదిగా దిగి సామాన్లు దింపుకుని, అద్దెకి తీసుకున్న రూమ్‌లోకి ప్రవేశించింది. గదిలో సామాను పెట్టి మంచం వాల్చుకుని పడుకుంది ఈ గదిలోకి వచ్చాక ఆమెలో ఏదో ధైర్యం ప్రవేశించింది. "నేను చేసింది మంచి పనే'' అని అనిపిస్తోందిప్పుడు లేచి చకచకా అన్ని సామాన్లూ నీట్‌గా సర్దుకుంది "నేను ఇప్పుడు హేమ పాత ఫ్రెండు పార్వతిని, నాలో ఏ మార్పూ లేదు. బాహ్యంగా ప్రపంచానికి కనపడ్డవన్నీ నాపట్ల కల్లలే. నాకు ఉద్యోగం వుంది ఏం లోటు? భర్త పోయిన స్త్రీ బ్రతకటంలేదూ ?'' అనుకుంది. సాయంత్రం బయలుదేరి హేమ దగ్గరకి వెళ్లింది.

గెలుపు కోసం

స్వార్థం
— ప్రగతి పీక పిసుకుతుంటే
న్యాయం
— నాలుక తెరిచి చూస్తోంది
మంచితనానికి రూపం మరుగవుతోంది.
'ప్రగతి'ని రక్షించడానికి
న్యాయానికి బలమివ్వడానికీ,
అంతా ఏకమవుదాం.
మతకల్లోలాల్లోంచి
మగత నిద్రల్లోంచీ
లేచి
బద్ధకాన్ని విడిచి
'స్వార్థం' మీద
యుద్ధం ప్రకటిద్దాం.
న్యాయానికి గెలుపుంటుందని
నిరూపిద్దాం.

— మంత్రవాది మహేశ్వర్

ఇద్దరూ గతంలోకి జారి అనేక విషయాలని నెమరు వేసుకుని ఆనందించారు

తరుచూ హేమా, పార్వతీ కలుస్తున్నారు పార్వతిని హేమ రెండు, మూడుసార్లు ఆమె భర్త గురించి అడిగింది కలకత్తా బదిలీ అయిందనీ, అక్కడ రెండేళ్లున్నాకా తిరిగి ఈ ఊరు వచ్చేస్తారనీ, ఉద్యోగం వదలడం ఇష్టంలేక ఇక్కడే ఈ రూమ్ తీసుకున్నాననీ చెప్పేది.

పార్వతికి ఆనంద్ మళ్లీ కనపడలేదు. కొన్నాళ్ల తరువాత ఆనంద్‌కి ఆ వూరునుంచి బదిలీ అయిపోయినట్లు తెలిసింది. ఇన్నాళ్లూ గాలిలో ఊగిన గాలిపటం పూర్తిగా తెగిపోయిందనుకుంది పార్వతి ఆ విషయం తెలిసాకా.

ఆనందంతో, పరుగులాంటి నడకతో వచ్చింది హేమ. "పారూ! మా పెళ్లికి తేదీ నిర్ణయం అయిందే ఆ సాయంత్రం తప్పక రావాలి చెప్పేనుగా! ఆ రాత్రి అలంకరణ బాధ్యతంతా నీదే'' అని మరీ, మరీ చెప్పి వెళ్లిపోయింది.

పార్వతి ఆ సాయంత్రం బజారులోకి వెళ్లి మల్లెపూలు, కనకాంబరాలూ కలిసికట్టిన మాల, సంపెంగల చెండు పొట్లం కట్టించి హేమ ఇంటికి బాగా చీకటిపడ్డాకా చేరింది. ఎర్రని కాశ్మీర్ సిల్కు చీరలో కలకల్లాడుతూ ఎదురొచ్చింది హేమ రిజిష్టర్ మేరేజ్ కావడంవల్ల మెడలో మాంగల్యాలు లేవు. పార్వతి తెచ్చిన పూలల్లో కొన్ని హేమ జడలో అలంకరించి, మిగిలినవి ఆమె పడకగదిలో పందిరి మంచానికి కట్టింది. సాయంత్రం తెల్లటి జరీచీర పార్వతే కట్టింది

రాత్రి పది దాటింది హేమ తల్లి పార్వతినే వెళ్లి హేమని గదిలోకి పంపిరమ్మంది. పార్వతి మౌనంగా హేమ చెయ్యి పట్టుకుంది ఇద్దరి అడుగులూ తడబడుతున్నాయి "హేమ ఆనంద సాగరంలోకి అడుగెట్టబోతోంది నాలాంటి దురదృష్టకరమైన జీవితం, నాలాంటి తొలిరేయి మా హేమకి ప్రసాదించకు భగవాన్!'' అని దేముడిని ప్రార్థిస్తూ మెట్లెక్కసాగింది పార్వతి. హేమకి ఆకాశంలోకి ఎగిరిపోతున్నట్లుగా వున్నాయా మెట్లు పార్వతికి అగాధంలోకి జారిపోతున్నట్లున్నాయా మెట్లు. ఏమిటీ చిత్రం? దైవ విధా? మరొక్క మెట్టుఎక్కితే తను హేమని భర్తవద్దకి పంపిస్తుంది. "హేమ సిగ్గుతో ముడుచుకుపోతోంది. పెళ్లికూతురనగానే ఈ సిగ్గు ఇలాగే ముంచుకొస్తుందిలాగుంది'' అనుకుంది పార్వతి.

"హేమా! నీతో ఒక విషయం చెప్పాలని ఎన్నాళ్లగానో ఎదురుచూస్తున్నాను. ఇన్నాళ్లూ చెప్పకుండా దాచినందుకు మన్నించు నేనూ, నా భర్త కొన్ని కారణాలవల్ల విడాకులు తీసుకున్నాం. "ఎందుకు?'' అని అడగొద్దు. చెప్పను. ఇది ఈ టైములో నీతో చెప్పవలసిన విషయం కాదు కానీ భారత స్త్రీకి ఒక్కడే భర్త. కట్టుకున్నవాడయినా ఒక్కడే, మనస్సులో ప్రేమించినవాడైన ఒక్కడే. నువ్వు కోరుకుని భారత స్త్రీగా నిలబడి అతడినే చేసుకున్నావు. నేను చేసుకుని విడాకులు ఇచ్చుకున్నా అతడినే భర్తగా నమ్ముతున్నా ఈ ఉపోద్ఘాతమంతా ఎందుకంటే పెళ్లికూతురి కళని తెచ్చే మాంగల్యం నీ మెడలో లేక వెలవెలపోతోంది. అవి విలువ లేకుండ నావద్ద వున్నాయి. మరోలా అనుకోక నా కోరిక మన్నించి నా మంగళసూత్రాలని ఇస్తాను వేసుకో'' అని పర్సులోంచి తీసి హేమ మెడలో వేసి గట్టిగా కౌగలించుకుని, ఏదో అడగబోతున్న హేమని మరేం మాట్లాడనివ్వకుండా గది తలుపులు తీసి లోపలికి పంపించింది. గదిలో హేమ కోసం నిరీక్షిస్తున్న ఆనంద్ పార్వతిని చూసి వులిక్కిపడి లేచి నిలబడ్డాడు. నిజం దాగదు. అయినా ఇంత త్వరగా తెలుస్తుందనుకోలేదు. ఈ విధంగా ఎదుర్కోవాలని అసలే అనుకోలేదు. అతని ఖంగారుని అర్థం చేసుకున్న పార్వతి, ఏమీ ఎరగనట్లు గది తలుపులు దగ్గరగా వేసి మౌనంగా మెట్లు దిగి వచ్చేసింది. సరాసరి తన గదికే వచ్చేసి కరువుతీరా ఏడ్చింది. ఏడ్చి, ఏడ్చి తన్నితానే ఓదార్చుకుంది. పెట్టె తీసింది అట్టడుగున వున్న తన పెళ్లి ఆల్‌బమ్‌లో ఖాళీగా వున్న పేజీలని చింపేసి బయట పారేసింది. శోభనం ఫోటో క్రింద 'ఎండ్' అని వ్రాసి పెట్టేసింది.